(Nro. 62.)

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę: Nro. 31. 17. Marca 1819.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — Na uposażenie szkoły gminney w Łyczkowcach w Cyrkule Czortkowskim ofiarowano dobrowolnie poniższe składki coroczne, a mianowicie: W. Zaborowski Dziedzic Łyczkowic, 12 fur drzewa na opał, 6 kóp słomy, i razem z Gminą 100 ZR. WW.; Pleban tameczny obrządku Grecko-Katolickiego JX. Michalewicz, 8 ZR. WW. i 2 korce zboża; Pleban Trybuchowiecki obrządku G. K. JX. Latorowski, 4 ZR. WW. i 1 korzec zboża; Pleban Saumlaczkowski obrz. G. K. JX. Kornicki, 8 ZR. WW. i 2 korce zboża; Gmina tameczna, 10 ZR. WW. i 6 korcy zboża; Pleban Sorodnicki obrz. G. K. JX. Gromnicki, 4 ZR. WW. i 4 korcy zboża; Gmina tameczna, 30 ZR. WW. i 15 korcy zboża; nadto zaś Dziedzic Łyczkowiecki obowiązał się, odstąpić nauczycielowi dom dworski z ogrodem o 370 sążniach rozległości, i wystawić szkołę własnym swym kosztem. — Na uposażenie szkoły gminney w Przecławiu, w Cyrkule Tarnowskim, ofiarował Dziedzic tameczny JW. Kajetan Hrabia Werszowiec Rey co rok po 25 ZR. WW., i po 4 niższo-Austryiackich sążni drzewa na opał; tameczna Gmina mieyska Chrześciiańska, po 100 ZR. WW.; Gmina Żydowska, po 10 ZR.; Pleban mieyscowy JX. Szeliski, po 10 ZR., a Gmina Podolecka, po 20 ZR. — C. K. Rząd kraiowy ma sobie za obowiązek, ogłosić powszechnie te czyny szlachetne. —

Z Wiednia. — Nayiaśnieyszy Pan, zwykły z prawdziwą Cesarską hoynością nagradzać zbogacanie wiadomości, przyczyniaiących się do sławy Oyczyzny, raczył Professora Ludwika Karola do Gieseke za ofiarowany C. K. gabinetom naturalnym znaczny zbior przedmiotów naturalno-historycznych, przywiezionych z Północy, udarować 1000 czerw. złł., i przepyszną złotą tabakierą, ozdobioną brylantami i cyfrą N. Pana.

Z Wenecyi dnia 25go Lutego. — Nayaśnieyszy Cesarz Jegomość zwiedza ciągle Instytuta publiczne. Dnia 23go zaszczycił bytnością Swoią prywatny instytut edukacyyny braci Cavannis, i oświadczył w nayłaskawszych wyrazach Swoie ukontentowanie z urządzenia iego. Potem raczył Monarcha ten weyść na nowy statek parowy, i kazać przewieźć się na kanale. Po obiedzie było publiczne posłuchanie, a wieczorem NN. Cesarstwo wraz z innemi będącemi w Wenecyi Członkami N. Rodziny Cesarskiey uszczęśliwili obecnością Swoią bal uroczysty dawany w teatrze la Fenice.

Wiadomości zagraniczne.

Persyia.

Gazety Indyyskie donoszą o wielkiem zwycięztwie, odniesionem dnia 22go Maia 1818 przez Persów nad Afganami. Wielkorządca Chorassanu dowodził woyskiem Perskiem, a fatalne nieporozumienie zrządziło klęskę Afganów. Dwa oddziały ich woyska spotkały się w nocy, i poczytuiąc się nawzaiem za nieprzyiacioł, stoczyły krwawą bitwę. Dopiero z nadeyściem dnia poznały błąd swóy, kiedy iuż w zupełnym szyku woiennym nadciągało przeciwko nim woysko Perskie, któremu zatem łatwo bydź musiało, rozproszyć oba oddziały iuż wysilone. W tym samym czasie Hassan Ali Mirza, Wielkorządca Chorassanu, uderzył pod Thaibet-Chaick-Jain, na gościncu do twierdzy Gorivon, na wielkie woysko Afgańskie, liczące 30,000 tak iazdy iako i piechoty, pod rozkazami Fathi-Chana, którego zmusił do ucieczki po 5 godzinney rzezi, w którey 12,000 Afganów poległo. Wielkorządca Hassan-Ali zgładził własną ręką brata Fathi-Chana, rozpłatawszy mu głowę pałaszem. Drugi brat Wodza Afgańskiego padł zastrzelony z karabinu. Działa, namioty i wielbłady Afganów, stały się łupem Persów.

Indyie Wschodnie.

Gazety Londyńskie umieściły następuiące wiadomości datowane z Ceylonu dnia 29go

Sierpnia r. z.: „Utraciliśmy iuż w tey nieszczęśliwey woynie 20 do 30 Officerów, 600 Europeyczyków 1200 kraiowców (*Seapoys*) i 2 do 3000 woznic od zaprzęgow woiennych (*Kulis*), gdzie szczególniey nad nad ich biednemi rodzinami ubolewać potrzeba. Kandyyczykowie niechcą się poddać; powiadaią, że się z nimi podstępnie obchodzono, że Gubernator dał im Rząd gorszy od przeszłego, że bronić się będą w swoich górach, a Bóg zgubi Anglików przez tameczne klima. Woyna ta kosztuie iuż Angliię po 70,000 funt. szterl. miesięcznie, co przyydzie do 100,000, gdy nadciągną posiłki z Bengalii; połowa tych, co nadciągnęli z Madras, iest iuż niezdatna do służby przez klima. My, przyzwyczaieni będąc do mądrych urządzeń Kompanii Wschodnio-Indyyskiey, niemożemy się dosyć wydziwić, że władza prawodawcza, sądowa, cywilna i zawiadowcza zostaie w rękach iednego człowieka, to iest woyskowego, maiącego 50 do 60 lat wieku, który dawniey nie bywał nigdy w Indyiach. Ogromne wydatki i zupełna niemożność utrzymania wyspy bez woyska i ciągłey pomocy Kompanii Wschodnio-Indyyskiey, doprowadzą zapewne do tego, iż cała rzecz, tycząca się tego Kraiu, oddaną zostanie Kompanii, o co wszyscy mieszkańcy proszą Nieba dniem i nocą.

Do Londynu przybył niedawno lekarz z Kalkutty, który donosi, że przez ciąg zeszłego lata w samych tylko Prowincyiach Bengalskich umarło 220,000 ludzi na zarazę zwaną *cholera*.

Wschodnio-Indyyskie wyspy.

W Nowym Yorku odebrano wiadomości z Malacca pod d. 22. Stycznia (posada owa oddaną została Hollendróm d. 21. Września), że Hollendrzy zaprowadzaią tam też same prawa i urządzenia, co i w Batawii.— Gazeta Londyńska Kuryier umieściła traktat, mocą którego Sułtan Palimbangski Ratoo-Almed Neymuddin odstąpił Anglii wyspę Bankę pod dniem 17 Maia 1812. „Nie poymuiemy (pisze iedna gazeta Niderlandzka), z iakiego powodu nastąpiło obszerne to ogłoszenie w chwili, gdzie owa wyspa z innemi posiadłościami Azyiatyckiemi ma oddaną bydź Niderlandom.“ Pomieniona gazeta Londyńska Kuryier zapewnia, że według listów z Batawii datowanych pod dniem 1wszym Października, Gubernator tameczny wyprowadzonych z Palimbangu Officerów Angielskich odesłał do Benkoolii, ponieważ Gubernator Angielski Sir Th. Raffles odgrażał się, że w razie dłuższego ich więzienia, sam po nich przybędzie.

Wielka Brytaniia.

Buletyny o stanie zdrowia Króla Angielskiego brzmią ciągle tak, iak od kilku miesięcy. — Niektóre pisma publiczne rozgłosiły, że Xiąże Rejent Angielski przyszłego lata wyiechać miał do Karlsbadu. Dziennik Londyński Kuryier, zaprzecza temu wyraźnie, dodaiąc, że Xiąże Rejent znayduie się w tak dobrym stanie zdrowia, iż nie ma ani myśli o podróży, celem poratowania tegoż. — Hrabia Liewen, Poseł Rossyyski przy Dworze Londyńskim, dawał dnia 14go Lutego świetną ucztę dla Arcy-Xięcia Maxymiliiana Austryiacko-Esteńskiego.— Także i u Xięcia Wellingtona była wielka uczta dnia 11go Lutego. Przy wchodzie do sali stał piękny posąg Napoleona, zrobiony w Rzymie z marmuru Kararyyskiego, a podarowany Xiążęciu przez Ludwika XVIIIgo.

Na posiedzeniu Izb obu dnia 2go Lutego przełożono wniosek względem mianowania Wydziału, do roztrząśnienia stanu Banku. Wniosek ten przyięto bezsprzecznie w Izbie wyższey, nie tak łatwo atoli w Izbie niższey, gdzie wszczął się żywy spór między P. Tiernejem a Kanclerzem Izby skarbowey i Lordem Castlereaghiem. P. Tierney żądał mianowania Wydziału, celem dochodzenia skutków, iakie zrządziło zawieszenie gotowych wypłat bankowych, w obiegu wexlów i banknotów, aby się dowiedzieć, czyli są przyczyny dalszego przedłużenia restrykcyi bankowey; Kanclerz zaś Izby skarbowey proponował mianowanie Wydziału celem dochodzenia teraźnieyszego stanu Banku, maiąc szczególnieyszy wzgląd na to, czyli iest rzeczą dobrą przedsiewziąć znowu gotowe wypłaty bankowe w teraźnieyszym czasie prawem oznaczonym, dodaiąc, że wniosek P. Tierneja niewczesnym iest teraz i tamuie bieg czynności Izby, zwłaszcza gdy sami Ministrowie proponuią dochodzenie teraźnieyszego stanu Banku; że atoli dochodzenie to sekretnem bydź musi, a ieżeli na stronę Banku wypadnie, restrykcyię nad termin prawem oznaczony (20sty Marca 1820) posunąć potrzeba; ponieważ Dyrekcyia bankowa pierwszy raz żąda tego przedłużenia, a zatem odmówić iey nie można. P. Levis powiedział wrzecz: „Dyrektorowie Banku oświadczaią nam przez Ajentów swoich, Ministrów, to tylko, że nie są ieszcze w stanie płacić gotowizną; pytam się więc, czyliż nie ma żadnego środka do poskromienia niepamiętaiących na powinność swoią?“ Lord Castlereagh odpo-

wiedział, że dochodzenie sekretnem bydź musi, ponieważ poddać Bank pod dochodzenie publiczne, byłobyto wstrząsnąć podstawę iego. P. Canning zakończył mową szyderską, która atoli nie skutkowała, bo wniosek Kanclerza Izby Skarbowey przyięto 277 głosami przeciwko 168. (Powyższe oświadczenie Lorda Castlereagha, dawnieysze wątpliwe oświadczenie Kanclerza Izby Skarbowey, że nie wie, czyli teraz potrzeba bedzie. nowy dług zaciągnąć, i pogłoska puszczona w Londynie, że Skarb wyda 20 do 30 miliionów nowych rewersów skarbowych a za nie banknoty w obieg puści, sprawiły, że papiery publiczne (stocks) raptem o 2 procentu spadły.) — W Izbie wyższey Xiąże Wellington podał dnia 3go prosbę kupców Dublińskich przeciwko emancypacyi Katolików Irlandzkich. Margrabia Landsdown żądał przełożenia Instrukcyy danych P. Tomaszowi Raffles, względem oddania osad Hollenderskich, i protestacyi iego. Odpowiedział mu Hrabia Bathurst, że protestacyia ta uczynioną była bez upoważnienia, a zatem tylko instrukcyie i traktat zawarty z Sułtanem Palimbangskim, przełożonemi bydź mogą. Hrabia Liverpool przytoczył, że układy, zawarte podczas posiadania Kraiu zawoiowanego, względem tegoż Kraiu, nie mogą uważane bydź iako ostateczne, i że o nie tylko w czasie pokoiu układać się można; Lord Holland zaś poczytywał to za rzecz równie nierzetelną, iako i nieroztropną, buntować hołdowników, prowadząc woynę z ich Władcą, a potem wystawiać ich na sztych podczas zawierania pokoiu. — Tegoż samego dnia nie zaszło w Izbie niższey nic ważnieyszego. — Dnia 4go Lutego Lord Castlereagh przełożyłożył Izbie niższey poselstwo Xięcia Rejenta, żę Jego Królewicowska Mość oddaie do rozrządzenia Parlamentu 58,000 funt. szt. wyznaczonych dawniey na utrzymanie Dworu Królowey, polecaiąc słuszności Izby pamięć o byłych domownikach Jey K. Mości. Po uchwaleniu adressu podziękowania proponawał Lord Castlereagh mianowanie Wydziału do roztrząśnienia planu urządzenia Dworu Królewskiego w Windsorze, na co po długich sporach zezwolono. Według tego planu maią dotychczasowe wydatki Dworu Windsorskiego zmnieyszone bydź z 100 na 50,000 funt. szt. Pensyie sług zmarłey Królowey wynosić będą 25,000 funt. szterl., a Xiąże York, któremu pielegnowanie Króla poruczono, otrzymać ma na pewne wydatki 10,000 funt. szt., które dawniey pobierała Królowa. Tak więc Naród dostarczać będzie, zamiast dotychczesnych 168,000 funt. szt. tylko 85,000, a zatem oszczędzi 83,000. — Na posiedzeniu Izby niższey dnia 8. Lutego proponował Lord Castlereagh mianowanie Wydziału finansowego, celem zasiągnienia wiadomości o przeszłorocznych przychodach i wydatkach, i proponowania środków do ulżenia Narodowi ciężarów, nie nadweręzaiąc służby Stanu. Proiekt ten przyięto. Przy tey sposobności wystawiał Lord Castlereagh barדzo korzystny obraz finansowy Państwa, w którym przytoczył, że przychody w roku zeszłym przewyższyły o 2.397,000 funt. szterl. przychochody roku przedostatniego; że woysko zmnieyszone o 31,563 ludzi, nie rachuiąc Officerów; że pomimo obawy zmnieyszania się handlu ze stałym lądem, cło wywozowe w roku 1818 wynosiło przecież o 100,000 funt. szterl. więcey niż w roku 1815, gdzie przychód ten za nadzwyczaynie wielki poczytywano; etc. etc... P. Tierney zbiiał te podania. — Dnia 9go wniosek P. Bourne dał powód do mocnych sporów względem podatku na rzecz ubogich. Jeden z Członków Izby twierdził, że grunta w Hrabstwie Sussex przynoszą rocznie 4000 funt. szterl., a podatek na rzecz ubogich wynosił w roku zeszłym 4500 funt. szt. — Prokurator Królewski wniosł proiekt do prawa względem zniesienia tak zwanych „Sądów Boskich,“ przez poiendyki. — Dnia 11go Lord Liverpool przełożył Izbie wyższey niektóre papiery tyczące się układów Akwizgrańskich. Lord Holland chciał wiedzieć, czyli między temi papierami znaydnie się także i traktat znany pod nazwiskiem Swiętego sprzymierza, i czyli Angliia była uczestniczką iego. Odpowiedział mu Hrabia Liverpool, że Angliia nie należała do rzeczonego traktatu, zawartego w Paryżu, roku 1815 przez Monarchów, którzy go podpisali bez pośrednictwa Posłów lub Ministrów; że Angliia nie mogła przystąpić do niego formalnie, ponieważ konstytucyia Angielska nie dozwala, aby Xiąże Rejent podpisywał takowy traktat równie iak inni Monarchowie, bez pośrednictwa odpowiedzialnego Ministra; i że to oznaymiono Mocarstwom z oświadczeniem, iż zasady, na których ów traktat wspiera się, zgodne są zupełnie ze sposobem myślenia Rządu Angielskiego. Na dalsze naleganie Lorda Hollanda, względem obiaśnienia zasad i udzielenia tego dokumentu, odpowiedział Lord Liverpool, że Izba nie może żądać udzielenia aktu, do którego Angliia nie należała; że zaś zasady owego traktatu nie są inne, iak te, według których sprzymierzone Mocarstwa od kilku lat działaią. — Podobneż papiery prze-

łożył w tym samym dniu Lord Castlereagh Izbie niższey. P. Onslów proponował zniesienie aktu, stanowiącego stopę procentową na 5 od sta; potem zaś na wniesienie P. Wooda zezwolono na podanie rocznych kosztów deportacyi zbrodniarzy do nowey Wallii południowey, tudzież wydatków na tę osadę. — Dnia 12go przełożono Izbie wyższey proiekt do prawa względem pielęgnowania Osoby Królewskiey, przyięty w Izbie niższey bez żadnego dodatku. — Dnia 15go, Lord Castlereagh przełożył Izbie niższey akta względem zniesienia handlu niewolnikami, zaczynaiące się od protokołu konferencyy, rozpoczętych na nowo w Londynie w Grudniu 1817, w skutek artykułu dodatkowego traktatu z dnia 20. Lutego 1815. Pokazuie się z nich, że sprzymierzeni Monarchowie wydali między innemi z Akwizgranu, przyiacielski i usilny list do N. Króla Portugalskiego, celem zniewolenia Go, ażeby termin, od którego handel niewolnikami w Państwach Jego zakazanym bydź ma, wyznaczył na dzień 20. Marca 1820. — Dnia 16go P. Bonnet wniosł w Izbie niższey, aby mianować Wydział do roztrząsnienia sposobu wysyłania zbrodniarzy do Nowey Walii południowey, tudzież zawiadowania tą osadą. Opierał mu się Lord Castlereagh, dodaiąc, że sam poda wniosek względem dochodzenia stanu więzień, i deportacyi zbrodniarzy, po czem wniosek Lorda 139 kreskami przeciwko 93, odrzucono.

Dnia 3. Lutego dawali wielką ucztę Członkowie oppozycyi, pod Prezydencyią P. Tierneja, gdzie uchwalono, aby ciż Członkowie z Izb obu zgromadzali się co dni 14 na taką ucztę parlamentową. — Tegoż samego dnia Członkowie Kompanii wschodnio-Indyyskiey mieli Zgromadzenie, na którem uchwalono adressy podziękowania Margrabiemu Hastingsowi, za mądre i zręczne prowadzenie woyny przeciwko Pindarom i Maratom. Podobnyż adress uchwalono dla P. Th. Hislopa, wszelako „zachowuiąc sobie do otrzymania dalszych wiadomości, zdanie względem zdobycia twierdzy Talnir“; ponieważ Hislop stracić kazał Gubernatora tey twierdzy, gdy ta iuż się poddała. Także dla innych Jenerałów, Officerów, i żołnierzy uchwalono adressa dziękczynne. — Dnia 11go było w Dublinie wielkie Zgromadzenie Protestanckich Obywateli Kraiu i miasta, pod Prezydencyią Lorda Maiora (Prezydenta miasta), gdzie uchwalono prośbę o emancypacyię Katolików Irlandzkich, tudzież wezwanie mieszkańców innych okolic, aby podobneż prośby do Parlamentu podawali.

Summa biletów bankowych będących w obiegu wynosiła według urzędowego wykazu, przełożonego Parlamentowi w dniu 19. Stycznia 27,983,880 funt. szt. — Liczba fałszywych banknotów, odkrytych w Anglii od dnia 10. Kwietnia 1818 do 23. Stycznia 1819, wynosi 23,104, między któremi 21,563, po 1 — 77, po 10 — 19, po 20 funt. szt. i t. d. — Pogłoska, iakoby Bank Angielski zawiesił całkiem dyskonto swoie, była fałszywą; ograniczył ie tylko, z powodu maiącego nastąpić rozstrzygnienia, czyli wypłacać ma w gotowiźnie. — Spadnienie ceny wielkiey części naypierwszych artykułów handlowych, niedostatek pieniędzy i mnogie bankruty zrządziły wielkie zatamowanie handlu.

Ameryka Hiszpańska

Gazeta Londyńska Kuryier umieściła następuiący list Jenerała Morillo pisany z główney kwatery w Karakas pod d. 18. Listopada: „Wyprawa rozpocznie się zapewne z końcem tego miesiąca, ponieważ wody zaczynaią opadać, i można przez równiny przechodzić. W Prowincyi Kumana, nad rzekami Karibes i Kariako stoczyliśmy dwie zięte potyczki. Skutki obu, przyiazne były dla oręża woyska Królewskiego. W drugiey zabito 400 powstańców, i zabrano im 500 sztuk broni, iedno działo i 3 chorągwie. Woysko będące pod rozkazami moiemi tchnie duchem naywspanialszym wysokiego uczucia; każdy woiownik oczekuie niecierpliwie chwili, w którey będzie mógł ziednać nową sławę dla Króla i Oyczyzny.“

Gazeta Dworska Madrycka umieściła listy urzędowe z Mexyku, dochodzące do dnia 2. Lipca r. z., donoszą one, iż podległość w owey części posiadłości Królewskich utrzymuie się i postępnie w sposób naylepiey zaspokaiący. I tak, Pułkownik Armino donosi z Teloloaponu pod d. 22. Czerwca, że w południowey części Prowincyi będącey pod iego rozkazemi, zgłosiło się 4371 osob, chcących uczestnikami bydź amnestyi; w Huetama i w okolicy tameczney, prosiło 1,600 rodzin o tęż samą łaskę. Podobnież przyszło 78 rodzin od brzegów Irhuattanskich do woyska Królewskiego, w chęci poddania się. Podczas, gdy rzecz o uspokoienie Mexyku tak pocieszaiące czyni postępy, pomnaża się opór na innych punktach Ameryki; a milczenie przestrzegane od dawna przez Rząd, co do okoliczności Wenecuelańskich i Peruwiiańskich daie powód do niepocieszynych domysłów.“